יחידי

גליון שבועי לעילוי אור הנשמה ע"פ משנת הבעש"ט הק' התלמידיו

פרשת ויצא תשפ"ז / גליון תל"א

השבוע בקו

והדליקו נרות בחצרות קדשך

שיעורים בועדים על

הכנה לימי החנוכה

עם המשפיעים החשובים שליט"א

בהיכל המרכזי שלוחה 1

0722 531 385

הלימוד היומי בספרי החסידות

לשבוע הבעל"ט

ספה"ק מאור עינים (מטות)

יום	מד"ה
ראשון	שזה עיקר נתינת התורה
שני	כי נודע סוד הדיבור
שלישי	וצריך האדם שלא יטמא
רביעי	כאמור אצלינו במקום
חמישי	יכול אף לדברי תורה עד ד"ה ולכך בכל מצוה

להצטרפות למנוי לחוברת החודשית עד הבית ניתן להירשם ב'קול דודי' 03.5.100.200 שלוחה 33

פטרון הגליון

מוקדש על ידי ידידנו החשוב

הרה"ח ר' **שמעון טוביה זעליקאוויטש** שליט"א בריח התיכון

לרגל השמחה במעגנו בנישואי בנו למז"ט

החתונה בע"ה ביום ראשון באולם 'אסטרייכער' בית שמש

דיבודי חסידות

עבודת הפרשה מספרי החסידות – בשפת המעשה

קום ממשנתך, להתפלל

כשאדם לא מחובר למי שאת תורתו הוא לומד - הוא לא יודע להתעניין בזה, להשתוקק לזה, להתחבר לזה. אור ה' יש כאן, אבל נשמה אין כאן

"תגיד, למה חיים זלמן הקים בדיוק מפעל טליתות?", פישל, הבחור המבוגר נעים ההליכות שכבר עובד שנתיים במפעל, החל פתאום להציף שאלות, וירוחם, מנהל העבודה, חש שראשו מתפקע.

"ידוע לך למה הוא בחר לייצר דווקא בשיטה הזאת? ומתי הוא התחיל לעבוד גם עם ציציות? ולמה הוא פתח גם חנויות מפעל? ובכלל, מה הוא עשה לפני שהקים את המפעל?", פישל רצה לדעת כל פרט, וזה היה כל כך מוזר.

"פישל", לא התאפק ירוחם, "כבר שנתיים אתה עובד כאן, מה קרה שקמת היום עם אלף שאלות?".

פישל התחייך באצילות. "במפעל עוד לא יודעים, אבל אתמול התארסתי ב"ה, חיים זלמן הוא המחותן שלי. עד אתמול הגעתי למפעל לעבוד, זה לא היה מעניין אותי באמת. אבל היום, האיש הזה מעניין אותי עד מאוד, ואני מעוניין להתחבר ולעזור כמה שרק אפשר להצלחתו".

שני סודות

ה'מאור ושמש' אומר השבוע וארט חריף, לאמר: עם לימוד התורה בלבד - אף אם תורה לשמה! - אי אפשר לבוא לתכלית הדביקות בהשי"ת! רק אם עוסקים גם בעבודה שבלב זו תפילה, וגם בלימוד התורה, אז אפשר לבוא לדביקות אמיתית בהשי"ת.

ה'מאור ושמש' מקשה: "וַיִּיקַץ יַעֲקֹב מִשְּׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אָכֵן יֵשׁ ה' בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי וְגו' אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹקִים וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמָיִם'. אֵיתָא בַּמִּדְרָשׁ 'וַיִּיקַץ יַעֲקֹב מִשְּׁנָתוֹ', וְהוּא תָּמוּהַּ". המדרש אומר שיעקב קם והקיץ מלימודו, וזה תמוה עד מאוד: וכי יעלה על הדעת שהאדם יקיץ מלימודו?! הרי לימודו הוא שיא הדביקות ושיא העֲרות, ולמה להקיץ מכך כלל וכלל.

"וְנִרְאֶה לְבָאֵר דְּהִנֵּה יְדוּעַ שֶׁעִיקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם לָבוֹא לְתַכְלִית הַשְּׁלֵימוּת בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ לְהַשִּׂיג אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ הוּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה. וְלֹא יוּכַל לִהְיוֹת אֶחָד בְּלֹא שֵׁנִי, כִּי לֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד, וְגַם בַּתּוֹרָה לְחוּד לֹא יַשִּׂיגוּ נַפְשׁוֹ, כְּמַאֲמַר חַז"ל 'כָּל הָאוֹמֵר אֵין אֶלָּא תּוֹרָה אֵין לוֹ תּוֹרָה'... לֹא יוּכַל לָבוֹא לְעִיקַּר הַיִּרְאָה וְהָאַהֲבָה וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ, וּלְהַשִּׂיג אֱלֹקוּתוֹ רַק עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה בְּמְסִירוּת נֶפֶשׁ וּבְהִתְלַהֲבוּת בְּיִדּוּעַ מִכָּל סִפְרֵי הַקְּדוֹשִׁים". אמת ונכון הדבר שבתורה הקדושה יש קדושה אלקית נוראה, וכשאדם מדבק עצמו בתורה - הרי הוא דבוק בהשי"ת. אבל אף על פי כן, אי אפשר לבוא לדביקות אמיתית רק על ידי תפילה במסירת נפש ובהתלהבות!

וזהו מה שיעקב אבינו גילה לנו כאן - סוד התפילה. "וְהִנֵּה יְדוּעַ מַאֲמַר חַז"ל 'יַעֲקֹב בְּמָקוֹם - שֶׁתִּיקַּן תְּפִלַּת עַרְבִית, הָנֵּה לֹא יָדַע עַד עַתָּה סוֹד הַתְּפִלָּה אֵיךְ הִיא גְּדוֹלָה. וּמְצִינוּ שֶׁנִּטְמְנוּ יַעֲקֹב בְּבֵית מִדְרָשׁוֹ שֶׁל שֵׁם וְעֵבֶר וְלָמַד תּוֹרָה, נִמְצָא יָדַע סוֹד הַתּוֹרָה, אֲמָנָם לֹא בָּא לְהִתְגַּלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ עַד עַתָּה, שֶׁנִּתְגַּלָּה עָלָיו אַחַר שֶׁעָמַד עַל סוֹד הַתְּפִלָּה. וְזֶה פֵּירוּשׁ הַמִּדְרָשׁ 'וַיִּיקַץ יַעֲקֹב מִשְּׁנָתוֹ' - מִמִּשְׁנָתוֹ', רָצָה לוֹמַר מִתּוֹרָתוֹ, שֶׁנִּתְעוֹרֵר עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה הַזֹּאת, וְהֵבִין שֶׁלֹּא בָּא לְהַתְכִּלִּית הַהַשָּׂגָה עַל יְדֵי הַתּוֹרָה לְחוּד. וְאָמַר 'אָכֵן יֵשׁ ה' בַּמָּקוֹם הַזֶּה', רָצָה לוֹמַר עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה הַזֹּאת יוּכַל לְהָבִין יוֹתֵר הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת מִמָּה שֶׁהִשִּׂיג עַד עַתָּה עַל יְדֵי הַתּוֹרָה לְחוּד. וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי - סוֹד זֶה". אנו עלולים להשקיע כל ימינו בתורה הקדושה בלבד, מתוך ההבנה שבה מאיר אור אלקותו יתברך, ולא להבין למה צריכים להשקיע גם בעבודת התפילה. ואז, לגודל הפליאה, לראות שאנו לא מגיעים להתגלות אלקותו יתברך. ובדיוק לשם כך מגיעה פרשת 'ויצא', ויעקב אבינו מקיץ אותנו 'ממשנתנו' ואומר לנו: זה לא מספיק! דעו את סוד התפילה! רק עם התפילה - תגיעו אל הדביקות בהשי"ת שבתורה!

שער השמים!

וממשיך ה'מאור ושמש', שהתפילה מביאה יראת הרוממות, "**אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹקִים, רָצָה לוֹמַר כִּי עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה בְּהִתְעוֹרְרוּת וְהִתְלַהֲבוּת יָכוֹל הָאָדָם לָבוֹא לְיִרְאַת הָרוֹמְמוּת... 'זֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם', כִּי הַתְּפִלָּה הִיא עִקַּר שַׁעַר הַשָּׁמַיִם לָבוֹא לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת וְיִרְאַת שָׁמַיִם**". וכשיש יראת הרוממות - שבאה על ידי התפילה - יש לנו שער ו'בית' ו'כלי' אל הדביקות שבאה בתורה הקדושה.

עומק דברי ה'מאור ושמש' הוא שתורה ותפילה הם שני חלקי היחוד: התפילה היא - אהבה, יראה, השתוקקות. אלו ביטויי **רצון הנשמה (המושרשת בשכינה) אל השי"ת**, שאוהבת, יְרֵאָה, ומשתוקקת אל גילוי אורו יתברך. לעומת זאת התורה היא אותיות **וגילויי אלקותו יתברך אל הנשמה, זהו גילוי 'קודשא בריך הוא' אל השכינה.** זאת אומרת שיש כאן **שני חלקים שמשלימים את היחוד:** התפילה היא **התעוררות הנשמה אל ה'**, והתורה היא **התגלות ה' אל הנשמה.** תורה בלא תפילה - זהו אור השי"ת בלי כלי הנשמה, תפילה בלא תורה - זהו כלי הנשמה בלא אור השי"ת. כשיש תורה ותפילה יחדיו - נעשה **יחוד קוב"ה ושכינתיה!**

תשתוקק - תתחבר

הווארט החריף הזה אומר דרשני. לכאורה, הרי התורה הקדושה היא היא התגלות אלקותו יתברך בתחתונים! היא חכמתו ורצונו יתברך, ואותיות התורה הם הם עיקרי גילויי אורו יתברך בתחתונים. אם כן, למה שלא יספיק עצם זה שאדם מתיישב על הגמרא יומם ולילה, והמאור שבה מאיר אותו בתכלית הדביקות בהשי"ת?! הרי זה אור אלקותו יתברך! למה זה לא משפיע? למה האומר "אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו"? מה הפשט בזה? למה באמת לא מספיק תורה וזהו?!

זוהי לכאורה שאלה עצומה עד מאוד, אך התשובה על כך פשוטה אפילו יותר, והיא כבר נאמרה במשל המקדים. כשאדם לא מחובר למי שאת תורתו הוא לומד - הוא לא יודע להתעניין בזה, להשתוקק לזה, להתחבר לזה. אור ה' יש כאן, אבל נשמה אין כאן. יכול להיות מצב אבסורדי נורא, שבו הקב"ה מתגלה אל האדם כביכול, אך האדם אין לו זמן להסתכל אליו. מצב שבו הקב"ה מתחבר אלי, אבל ח"ו אני לא מתחבר אליו, רחמנא ליצלן.

אדם צריך להתעניין, לרצות, ולהשתוקק עד מסירת נפש, כדי להתחבר אל האור באמת. כשהשי"ת מתגלה אלי על ידי לימוד התורה, ואני לא מתעניין בו ח"ו, אזי אמנם הוא מתגלה - אך אני לא גיליתי אותו. אבל בתפילה אני מתחבר אל גילוי אורו יתברך.

דוח אבנו

נקודה מתוך דא"ח כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

חיות העולמות היא השי"ת, ובכח התורה והתפילה מתגברים על הסתרתם

במדרש (בראשית רבה סט, א) מסמיך על יציאת יעקב מבאר שבע לחרן את הפסוק שאמר דוד המלך "'צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ ציה ועיף בלי מים' - ככמהין הללו שצומאין למים (שרק הם מקור חיותן) כך רמ"ח אברים שבי צמאין לך". ויש לבאר ההיקש.

מובא בשם הבעש"ט הקדוש על הפסוק "לעולם ה' דברך ניצב בשמים" (תהלים קיט, פט), שעשרת המאמרות שבהם ברא השי"ת את העולמות הם מחיים בתדירות את הכל, וכל קיום העולמות וחיותם הוא עצם **הדיבור והמאמר** של השי"ת. ואם כן הכל ממש הוא חיות השי"ת, ואין שום דבר נפרד מהשי"ת. וזוהי כל עבודתנו, להתבטל ולחיות בהכרה זאת, שהכל הוא השי"ת, ורק הוא ישנו ואין עוד מלבדו.

אלא שהעולם מסתיר על כך, וכדי להתגבר על ההסתר של העולם יש לנו את כח התורה הקדושה (כמ"ש בחו"ה באריכות בשער עבודת האלקים פ"ב), שהתורה היא מקור חיות העולם שנברא בכ"ב אותיות התורה, ועל ידי ההתדבקות בשורש מתגברים על ההסתר.

אולם כדי שיאיר באדם אור התורה הקדושה, הוא צריך להתעורר בעצמו באמונה שאין עוד מלבדו, ואז יגש להתורה הקדושה בחיות ובכוונה הרצויה, שהוא רוצה בכח התורה הקדושה להתדבק להשי"ת. והזמן המסוגל להתעורר באמונה הוא **בתפילה**, כשמתבונן בדעתו איך כל הבריאה היא חיות השי"ת, ושר שירה להשי"ת.

יעקב אבינו עליו השלום הלך מבאר שבע שבארץ ישראל לחרן שבחוץ לארץ, היינו ממקום אור לחושך, וכן חרן הוא מלשון 'חרון אף'. ולכן חשב אולי יש שם ח"ו ריחוק מהשי"ת, ולכן אמר (בראשית רבה סח, ב) "מה אנא מוביד סברי מן בוריי. לית אנא מוביד סברי מן בוריי. 'עזרי מעם ה' **עושה שמים וארץ**'". היינו שהשי"ת הוא בשמים ובארץ ואין מקום ח"ו חוץ ממנו, ולכן לית אנא מוביד סברי מן בוראי, והשתוקק להשי"ת חיי החיים, ככמהין שמשתוקקים למים שהם מקור חיותם.

וכן בהמשך הכתובים כתוב "וישכב במקום ההוא וילן שם כי בא השמש" (כח, יא). ששקעה חמה ונסתתר לו אור השי"ת, וזאת כדי שיגלה לבניו אחריו שהשי"ת נמצא בכל מקום שהוא, כי גילה גם שם את חיות העולם האמיתית, שהיא כ"ב אותיות התורה, כמו שאמרו ז"ל "וישכב - יש כ"ב" (תיקו"ז לה.). וכן נתגלה לו הסולם, שמובא במדרש (בראשית רבה סח, יב) שרומז על תורה ותפילה, שבכוחם מתגברים על ההסתר כאמור, והוא המקשר בין שמים לארץ, ועל ידו נתגלה ש"הנה ה' ניצב עליו" (כח, יג), שהוא יתברך תמיד אתנו.

מקור: רעוא דרעוין תשע"ט; הדעה והדיבור ת"ב

פסוקי דזמרה

משפיע: שלום וברכה אברהם יצחק.

אברהם יצחק: שלום.

משפיע: נו, מה הנושא שלנו היום?

אברהם יצחק: אין לי משהו מיוחד. ברוך השם שהעניינים הולכים טוב ברוך השם. אני רק יודע שצריכים להתחדש ולרענן כסדר את העבודה, ולכן מה שהמשפיע רק ידבר יהיה לי לתועלת.

משפיע: טוב מאוד. אם כן אני חושב שנדבר קצת על התפלה, וכוונתי על התפלות הקבועות שלנו בכל יום. ננסה קצת ללמוד ולחשוב על החלקים שמהם מורכבת התפלה, ולנסות להבין את המשמעות שלהם.

אברהם יצחק: אדרבא, אשמח לשמוע ולהתחדש בעניין התפלה. זה באמת דבר שצריך חיזוק והתחדשות תדיר.

משפיע: אולי נתחיל מהחלק של 'פסוקי דזמרה'. הפסוקי דזמרה הם הרי חלק שלם בתוך מערכת התפלה, יש לה ברכה בתחילתה - ברכת ברוך שאמר, ויש לה ברכה בסופה - ברכת ישתבח, ובאמצע יש בה כמה פרקי תהלים, פסוקי יהי כבוד, פסוקי ויברך דוד שהם פסוקים מ'דברי הימים', ופסוקי שירת הים.

אברהם יצחק: כן, זה פשוט, הרי בגלל זה אסור להפסיק בדיבור באמצע פסוקי דזמרה, כי זה ממש באמצע ברכה, כי כל הפסוקי דזמרה הם ברכה אחת גדולה המתחילה בברוך שאמר ומסתיימת בישתבח.

משפיע: נכון מאוד וזה ממש פשוט. אבל מה שצריכים להתבונן הוא מה באמת הסיבה שתיקנו לומר את הברכה הזאת? הרי עיקר התפלה היא השמונה עשרה, כי הרי עיקר החיוב והמציאות של תפלה הוא לבקש על כל הצרכים שלנו מהקב"ה, ועל זה תקנו לנו את השמונה עשרה שלוש פעמים ביום שחרית מנחה ערבית, זה עיקר החיוב של תפלה. והנה בשחרית תקנו לנו חכמים להקדים ולומר פסוקי דזמרה, וצריך להבין מה הכוונה של התקנה הזאת? מה המטרה בזה? והשאלה העיקרית היא, מה המהות והתוכן של פרקים ופסוקים אלו?

שוהין שעה אחת

אברהם יצחק: בכללות אני יודע שהם בעצם הכנה לשמונה עשרה. כי הרי לפני התפלה צריכים לשהות 'שעה אחת', כמו שכתוב בגמרא שחסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת לפני התפלה וכו', ואת זה אנו עושים על ידי אמירת פסוקי דזמרה. בקיצור, הפסוקי דזמרה הם הכנה לשמונה עשרה.

משפיע: נכון, אתה אומר טוב. אבל את זה עצמו אני רוצה להבין, איך הפסוקים האלו מכינים אותנו לשמונה עשרה? ובכלל, מה פירוש שהפסוקים האלו מכינים אותנו לשמונה עשרה? זה איזה סוג של סגולה שאם אומרים פסוקים אלו נהיים מוכנים לשמונה עשרה?

אברהם יצחק: לא, זה לא סגולה. אני חושב שזה מכין אותנו לשמונה עשרה כי הם פסוקים שמדברים על גדלות הבורא, וכאשר מדברים על גדלות הבורא זה מכין את האדם לתפלה.

משפיע: גוט גוט, מצויין, אתה אומר ממש טוב. אני רק רוצה להוסיף קצת, שחוץ מזה שהפסוקים האלו מבטאים את גדלות הבורא, הם גם מבטאים איך שכל הבריאה משוררת ומשבחת להקב"ה, והם גם מבטאים את גדולת כלל ישראל ואיך שהקב"ה מתפאר בנו, וכל ענינים אלו מכינים את האדם לעמוד לפני מלך מלכי המלכים.

אברהם יצחק: נכון, עכשיו בעצם אני מבחין בזה, עד היום חשבתי בכללות על זה שמדברים שם על גדלות הבורא, עכשיו אני קולט שיש עוד כמה וכמה ענינים שמתבטאים בפסוקים האלו. מעניין להתיישב ולעיין איזה נקודה מתבטאת בכל פרק ופרק.

הרגשת העומד לפני המלך

משפיע: אולי נגיע לדבר גם על זה. אבל קודם כל הייתי רוצה לשאול ולחדד עוד פעם את עיקר הנקודה. אמרת מקודם שצריכים להתכונן לפני שנעמדים לפני המלך, אבל אני רוצה להבין ולחדד את הדברים באופן ברור, מה פירוש המושג שבן אדם לא מוכן לשמונה עשרה? אתה יכול להגיד לי במילים ברורות איזה שינוי עובר האדם לפני אמירת פסוקי דזמרה לאחרי אמירתם, שינוי כזה המכשיר אותו לעמוד לפני המלך?

אברהם יצחק: איזה שינוי עובר על האדם? אה... בעצם לא התכוונתי לומר שהם עושים שינוי באדם, אמרתי רק שזה הכנה לשמונה עשרה, לא התכוונתי כל כך עמוק... אבל עכשיו כשאנחנו מדברים אני קולט שזה בעצם העניין, כי אם זה מכין את האדם לשמונה עשרה, זאת אומרת שהאדם שקם בבוקר בעצם לא מוכן ומוכשר לעמוד לפני המלך, ובעצם הפסוקים האלו מכינים ומכשירים אותו... נו, איך באמת מסבירים את זה?

משפיע: במקום לחפש הסברים, אני חושב שננסה לחשוב את זה על עצמינו. בן אדם קם בבוקר ורוצה לגשת להתפלל שמונה עשרה, מה בעצם חסר לו? מי מפריע לו לעמוד עכשיו לפני המלך? הרי הקב"ה נמצא בכל מקום ועומד כנגדו, והאדם הזה יש לו הרבה מה לבקש ולהתחנן לפניו, נו, מי מפריע לו להתחיל להתפלל ולבקש את מה שהוא צריך?

והתשובה על זה היא, שאי אפשר לדבר ולעמוד לפני המלך כאשר בכלל לא קולטים ומרגישים את גדלותו ורוממותו! אי אפשר לגשת אל המלך בלי הרגשות של יראה ופחד, וגם אי אפשר לדבר ולהתקרב אליו בלי הרגשות של אהבה ותשוקה אליו, ולכן אנו מוכרחים להתכונן ולהכשיר את עצמינו על ידי זה שאנו מדברים ומבטאים את גדלותו ונוראותו, ואיך כל הבריאה בטילה ומשתוקקות אליו, ואיך הוא מחבב ומקרב אותנו בחביבות נפלאה ועצומה, וכל דיבורים אלו מעוררים את ליבנו לאהבה וליראה אותו, ובצורה כזאת אנו יכולים לגשת ולעמוד לפניו יתברך.

אברהם יצחק: זאת אומרת שזה לא רק אמירה בלבד, זה בעצם צריך לפעול על הלב שלנו, זה צריך לעורר את הלב שלנו אל הקב"ה, וזה בעצם מה שמכשיר אותנו לעמוד לפני המלך.

משפיע: נכון מאוד. וההתעוררות בלב מגיע מזה שהאדם מבטא בפיו איך שהקב"ה מחיה ומהווה את כל הבריאה בכל רגע, והקב"ה משגיח על פרט ופרט, וכל פרט וחלק בבריאה מבטא ומגלה את מציאותו וכבודו יתברך, וכל השפע שיש בבריאה הכל רק ממנו יתברך, כל ההתבוננות הזאת מעוררת את הלב לאהבה את השי"ת בכל לב ונפש, ולהרגשת יראה וביטול אליו יתברך, וכמו כן זה מתעוררת הנפש להשתוקק אליו יתברך, ולהיות מוכן למסור את הנפש אליו יתברך. בצורה ובהרגשה כזאת ראוי לעמוד לפני המלך בתפלת שמונה עשרה, וכאשר עומדים לפניו יתברך יכולים לבקש ולשאול על נפשו ועל כל ענייניו הצריכים לו.

מה המטרה של 'פסוקי דזמרה'? וכיצד זה יפעול על לבנו?

הכנה לייחוד ה'

אברהם יצחק: ואיך כל הפרטים הללו נמצאים בתוך כל הפסוקי דזמרה? באיזה קאפיטל רואים למשל איך שהקב"ה מחיה ומהווה את הבריאה בכל רגע?

משפיע: בעצם רואים את זה בכל פרק ובכל קאפיטל. ואני חושב שמן הראוי לעבור ולהתבונן על כל פרק וקטע של פסוקי דזמרה. אבל לפני שניגש לזה הייתי רוצה להוסיף ולהבהיר את עצם העניין. עד עתה הגדרנו את מהות פסוקי דזמרה כהכנה לתפילת שמונה עשרה, אבל יש לך לדעת שהבעל התניא זי"ע מגדיר את כל העניין הזה כהכנה לקריאת שמע, וכמו שמבאר בכמה מקומות באריכות, שהמצוה של קריאת שמע היא לקבוע ולהשריש בקרבינו את בהירות האמונה שאין עוד מלבדו יתברך ושכל הבריאה אפס ואין ממש, והכרה זו צריכה לפעול על לב האדם שיתעורר ויתרגש כל כך לאהבה את השי"ת עד שיסכים למסור כל לבו נפשו ומאוד אליו יתברך, ולכן פסוק ואהבת הוא המשך לפסוק שמע ישראל, כי אחרי שהאדם מתבונן שה' אחד יחיד ומיוחד מתעורר לבבו ל'ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך'.

וההתעוררות הזאת היתה בעצם יכולה להיות על ידי ההתבוננות באמירת פסוק שמע ישראל לבד, אלא שהחכמים ראו שנתמעטו הלבבות והמוחות, ולא מספיק להם אמירת פסוק שמע ישראל לבד לעורר את הלב לאהבה ויראה, לכן תיקנו לנו לומר לפני קריאת שמע פסוקי דזמרה שבפסוקים האלו יש התבוננות מפורטת ורחבה מגדלות הבורא וכל הענינים שהזכרנו, שבאופן כזה נוכל לגשת אל מצות קריאת שמע כראוי, וממילא להגיע אל פסוק ואהבת כמו שצריך.

אברהם יצחק: זאת אומרת שלפי הבעל התניא הפסוקי דזמרה הם חלק מהקריאת שמע.

משפיע: ובנוסף לזה מדגיש בעל התניא כמה פעמים שככל שהדורות מתמעטים, וככל שהחושך ועכירות העולם מתגברים יותר, צריכים להאריך ולהתבונן יותר ויותר בפסוקי דזמרה, כי הרי כמו שאמרנו אין התכלית באמירה לבד, כי המטרה היא הרי לעורר את הלב ולהעמיק ולהשריש את מציאותו יתברך בלבנו ומוחינו עד שיתפעל הלב כראוי, ולכן בדורות שלנו צריכים להאריך יותר בפסוקים אלו, ולומר זאת בתהלהבות וברשפי אש, ובאופן זה יתעורר לבבנו לאהבתו וליראתו יתברך.

אברהם יצחק: ברור מאוד. צריך אם כן להשקיע יותר בפסוקי דזמרה, ולנסות לחשוב מה מבטא כל פרק וכל קטע.

משפיע: וצריכים אכן להרחיב ולפרט עוד בעניין פסוקי דזמרה, ונקווה שבעזרתו יתברך נוכל להמשיך בפעם הבאה בסיעתא דשמיא.

250 גליונות לזיכוי הרבים
נדבת ידידינו החשוב
הרה"ח ר' ישראל אפרים רייך שליט"א, צאנז טבריה
לברכה והצלחה בכל העניינים
בזכות מרן הבעש"ט חק תלמידיו זי"ע זכה לשפוך רב ברוחניות ובשמיות

שיעור נר חנוכה

מדוע יש שיעור כמה שמן צריך ליתן בנר חנוכה? ומדוע בשבת אין שיעור? האם לאחר שיעור זמן ההדלקה ממשיכים להאיר האורות של נר חנוכה? מה הטעם הפנימי שלאחר חצי שעה מותר ליהנות מנר חנוכה?

אמרו חז"ל (שבת כא:) **מצוותה משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק**, והנה הפנימיות מה שמצוותה משתשקע החמה, מבואר בכתבי האריז"ל, כי אז היא מידת לילה והשכינה הקדושה יורדת למטה לעולמות התחתונים בסוד 'גלות השכינה', ובכח נר חנוכה מאירים לה ומגלים אור אלוקותו שם בסתר המדרגה.

א

עד שתכלה רגל מן השוק

ועתה נתבונן מה הפנימיות בזה שמצוותה 'עד שתכלה רגל מן השוק', דהיינו שיש זמן ושיעור עד מתי מדליקים נר חנוכה, וכמה שמן צריך שיתן בה כמבואר שם בגמרא.

והנה זהו אחד מהדברים ששונה נר חנוכה מנר שבת, שבנר שבת לא מצינו שיעור כמה שמן צריך לתת בנר, לא שיעור למטה; וכדמשמע בשו"ע (או"ח סי' רס"ג ס"ט) שכל שנתן בו שמן שידלוק בליל שבת, אפי' משך זמן כל שהוא בכדי שייהנה לאורו, כבר יצא ידי חובתו. ולא שיעור למעלה; שכל שמרבה לדלוק הוא תוספת מצוה, (וכמבואר בשו"ת "הלכות קטנות" סי' רמ"ז, שנר שבת מצוותה כל הלילה).

ויש להתבונן במה נשתנו בזה נר שבת ונר חנוכה, למה נר חנוכה מוגבל בזמנו, לא פחות ולא יותר, לעומת נר שבת שאינו מוגבל בזמנו?

וכדי לבאר זה, נקדים מה שאיתא מרבינו האריז"ל ("שער הכוונות" דרוש א' ענין חנוכה) שבמה שנקטו חז"ל בלשונם לשון 'רגל', וכמו שאמרו "עד שתכלה **רגל** מן השוק", באו לרמוז שגם חנוכה נקרא 'רגל', והוא מכלל המועדים הקדושים, ומאיר בנר חנוכה האורות הקדושים המאירים ברגלים, שהם סוד שמות הקודש הוי"ה אהי"ה במילוי יודי"ן - שבגימטריא רג"ל.

והנה לפום רהיטא רמז זה תמוה מאוד, כי הרי לשון חז"ל הוא 'עד שתכלה רגל', שהוא מלשון כלה והלך, שענינו הסתלקות, ואיך נרמז בדבריהם שחנוכה הוא מכלל הרגלים, ואור קדושת הרג"ל מתפשט למטה, הרי משמעות הרמז הוא הפוכה שמסתלק בחינת הרגל?.

ב

בחנוכה אין הסתלקות המוחין בלילה

ובסידור (כוונות האריז"ל) "קול יעקב" (שסידר רבי יעקב קאפיל איש לימפיץ בעמח"ס "שערי גן עדן". כוונת חנוכה) ביאר הענין, שלדברי האריז"ל מה שאמרו חז"ל שנר חנוכה מצוותה עד שתכלה רגל מן השוק - הכוונה שאור נר חנוכה מאיר לכשתכלה רגל מן השוק, דהיינו לאחר שתכלה רגל מן השוק, וכמו שביאר שם פנימיות הענין, כי הנה בכל יומות השנה על ידי התפילות והמצוות שאנו עושים מאיר ביום אורות ומוחין קדישין, (והם עצמם סוד שמות הוי"ה אהי"ה במילוי יודי"ן שבגימ' רג"ל), אמנם שוב כשבא הלילה האורות והמוחין (שגימ' רג"ל) מסתלקים, אבל בחנוכה על ידי הארת נרות חנוכה יאירו אור המוחין קדישין (הנקראים רג"ל) גם בלילה כשתכלה רגל מן השוק. והיינו שבחנוכה על ידי נרות חנוכה אין הסתלקות המוחין כבכל לילה, אלא בתוך חושך הלילה מאיר אור הרג"ל.

(ואע"פ שהאריז"ל דיבר מהאור המאיר במועדים וברגלים, וה"קול יעקב" ביאר את דברי חז"ל באור המוחין קדישין המאירים בכל יום על ידי התפילות והמצוות, אמנם כבר מתבאר בספה"ק שהיינו הך, כי כל הקדושה שאנו מסגלים על ידי תפילתנו ומצוותינו הכל הוא מכח הארת מצרים המאיר בכל יום, וכמאמר הכתוב "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך", והוא עצמו האור המאיר ברגלים הקדושים בריבוי סגי יותר ויותר משאר ימות השנה).

אבל לכאורה דברי ה"קול יעקב" צריכים ביאור גדול, (וכמו שהקשה בספר "מאיר עיני חכמים", כוונות חנוכה, בסוף הספר) שהרי בגמרא אינו כתוב 'מצוותה **לכ**שתכלה רגל מן השוק' אלא '**עד ש**תכלה רגל מן השוק', שמשמעתו ששיעור זמן הדלקת נרות חנוכה הוא עד שתכלה רגל מן השוק ולא לאחריו, וכמו שנקטו כל הפוסקים, וכמו שנפסק בשו"ע (או"ח סי' תרע"ב).

ג

'זמן' נר חנוכה כשעדיין מאיר אור הרשימו

וביאר בספר הקדוש "מאיר עיני חכמים" (שער ט' פ"א) את הענין באופן נפלא, (ואנו מביאים את דבריו בתוספת נופך משאר ספרים), כי הנה העבודה להאיר את חשכת לילה - שהוא הקדושה שאנו זוכים על ידי הדלקת נר חנוכה - הוא העבודה שתלוי בנו התחתונים, כי "הארץ - דהיינו תיקון הארציות - נתן לבני אדם", שבני האדם הם יתקנו את הארציות על ידי מעשיהם הטובים, והנה מהיכן יש לנו בני אדם הכוח להאיר את הלילה ואת הארציות? התשובה הוא מכח "השמים שמים לה' ", שהאיר הש"י לנו באיתערותא דלעילא מן שמיא הארת יציאת מצרים, ומכוחו יאיר לבנו ותגל נפשנו להתחזק ולהאיר את הארץ התחתונה באיתערותא דידן.

ולכן הזמן להדליק נר חנוכה ולהאיר את חשכת לילה הוא דווקא בתחילת הלילה, כשיש עדיין רשימו מהארת הרג"ל שמאיר ביום, שהיא הארת איתערותא דלעילא של יציאת מצרים, שמכוחה יש ביכולתנו להתעורר להדליק נר חנוכה להאיר את חשכת לילה. נמצא שההדלקה הוא דווקא קודם שתכלה רגל מן השוק, אמנם המטרה הוא בכדי שלא תכלה רגל מן השוק, אלא תמשיך ותאיר רג"ל תחת רג"ל.

ובזה ביאר שם בספה"ק "מאיר עיני חכמים" באופן נפלא למה שיעור הזמן של עד שתכלה רגל מן השוק הוא כחצי שעה, כי 'שעה' הוא מלשון 'פנה', עדה"כ (בראשית ד ה) 'ואל קין ואל מנחתו לא שעה', והנה שלמות היחוד הוא כאשר הוא 'פנים בפנים' שגם הש"י פונה אלינו וגם אנו מצדנו חוזרים ופונים אל הש"י, אבל מצד יציאת מצרים הוא עדיין רק בסוד 'חצי שעה', דהיינו חצי פניה, כי כביכול רק הש"י פנה אלינו באיתעורותא דלעילא, ואנו עדיין לא התעוררנו ולא פנינו מצידנו אליו יתברך.

אמנם בזמן זה גופא אנו מתעוררים מכח הארת יציאת מצרים (המאיר עדיין בזמן זה) להוסיף עוז ולהדליק נר חנוכה משך חצי שעה, ובזה אנו מביאים גם את 'חצי שעה' שלנו, שגם אנו פונים מצדנו להתקרב ולהתייחד עם הש"י, ועל ידי שתי מחציות השעה נשלם השעה בשלמות, והייחוד הוא יחוד שלם בבחינת פנים בפנים.

וכתב שם, שלכן בחצי שעה הראשונה אסור להשתמש לאורה, ש'אין זה מהתעוררות שלנו ואנחנו אינם זכאין לכך, אבל כשנזכה אנחנו להתעורר בהחצי שעה זאת ולהדליק באמת בפנות אליו ית"ש בהתעוררות שלנו, ואז יהיה שעה שלימה מתתא לעילא ומעילא לתתא, ואז אחר חצי שעה מותר להשתמש לאורה'.

ד

'עד שתכלה' או 'עד שתבוא'

ובספה"ק "פרי עץ חיים" מבואר הטעם שמצוות ההדלקה אינה אלא זמן מועט, כי **'אין האור הזה יכול להמשך אליה אלא זמן מועט, לכן גם מצות הדלקה אינה אלא זמן מועט'**

הנה מבואר בדברי קודש אלו שאע"פ שבחנוכה יש בו מעין קדושת הרגלים, ולא עוד אלא שיתירה חנוכה שאור הרגל מאיר עד למטה בעולמות התחתונים, מ"מ לעומת זה יתירים קדושת הרגלים שבהם האור מאיר ומתקיים כל הרגל כולו, לא כן חנוכה שמכיון שהאור יורד למטה לעולמות התחתונים, אין האיר יכול להתקיים ולהאיר רק לשעה מועטת.

ומעתה יתבאר מה שנקטו חז"ל הלשון 'עד שתכלה רג"ל', אע"פ שאיירי מקדושת הרגל הנמשך בחנוכה מ"מ הארה זו אינו מאיר רק זמן מועט, ושפיר אמרו עד שתכלה רגל מן השוק, כי בעבור זמן ההדלקה שוב כלה הארת הרגל ומסתלק, וכמו שמבואר זה בהמשך דברי ה"פרי עץ חיים" וז"ל 'וזהו עד שתכלה רג"ל מן השוק, כי השוק הם העולמות התחתונים, **עד שתכלה אותו רשימו מן האור שנמשך אחריה למטה** עד מקומה'.

אמנם יש להביא כמה הוכחות לפרש את דברי ה"פרי עץ חיים" באופן שונה, כי הנה מעין דברי ה"פרי עץ חיים" מובא במקום אחר בכתבי האריז"ל, הלא הוא ב"ספר הליקוטים" (פרשת תולדות), ושם מפורש ד'עד שתכלה' הכוונה 'עד שתבוא' אור הרג"ל אל השוק שהם מקום החיצונים. (וכך איתא שם 'ומה שאמרו רז"ל 'עד שתכלה רגל מן השוק' שיעורה, לפי שהארה זו שקיבלה היא מאצילות, ושוק נק' החיצונים והעולמות, וצריך **עד שתכלה הרגל** - ורג"ל הוא ע"ב וקס"א [מספר שמות הוי"ה אהי"ה במילוי יודי"ן הנ"ל] שהיא מקבלת אלו המוחין, **עד שתבוא למקום השוק** שהם החיצונים. עכ"ל, הנה ביאר בפירוש ש'עד שתכלה הרגל' הכוונה 'עד שתבוא למקום השוק שהם החיצונים', [דהיינו שהמוחין קדישין המכונים 'רגל' יבואו ויתפשטו עד למקום השוק סוד עולמות התחתונים החיצונים]). ולפי זה לא איירי הגמרא מהסתלקות קדושת הרג"ל, אלא **מביאת** והתפשטות קדושת הרגל עד למטה.

ובאמת כשנדייק היטב בלשון ה"פרי עץ חיים" נראה שגם שם אינו מפורש לשון סילוק, ורק לישנא דחז"ל נקט 'עד שתכלה', אלא שממשמעות הדברים נראה לפום ריהוטא שהכוונה סילוק, (בפרט לפי מה שהקדים בדבריו ש'אין האור הזה יכול להמשך אליה אלא זמן מועט'), ומעתה אפ"ל שגם ב"פרי עץ חיים" שכתב 'עד שתכלה אותו רשימו מן האור וכו', רצונו לומר 'עד שתבוא וכו' עד מקומה' כמו בספר הליקוטים, אלא שלשון הגמרא נקט, ולא איירי מסילוק כלל אלא מביאת האור.

וכן מסתבר שהרי כתב 'עד שתכלה אותו רשימו', ואי מיירי מהסתלקות, וכי למה תסתלק הרשימו? הרי כללא הוא שכל דבר שבקדושה גם כשמסתלק משאיר רשימו, אבל אם הכוונה 'עד שתבוא' יתבאר היטב מש"כ 'הרשימו', כי דווקא הרשימו הוא היורדת לעולמות התחתונים, מה שאין כן עצם האור נשאר למעלה באצילות.

אלא שלפי זה צריך להבין המשך דברי ה"פרי עץ חיים", שמתחיל דבריו שמצוות הדלקה אינה אלא זמן מיעוט, כי אין האור יכול להמשיך אליה אלא זמן מועט, וממשיך 'וזהו עד שתכלה רגל מן השוק, כי השוק הם העולמות התחתונים, עד שתכלה אותו רשימו מן האור שנמשך אחריה למטה עד מקומה', עכ"ל, ולכאורה מה ראיה מזה שהאור צריך להימשך אל העולמות התחתונים המכונים שוק, שהאור אינו יכול להתקיים רק זמן מועט.

ה

לנר חנוכה יש 'שיעור' כי מאיר במקום הגבול

אכן בהעמק דבר נראה שמש"כ ב"פרי עץ חיים" ש'אין האור יכול **להמשיך** אליה אלא זמן מועט', אין הכוונה שהאור מאיר זמן מועט ושוב מסתלק, אלא הכוונה שהמשכת האור הוא בזמן מועט, כי הנה לכל כלי יש שיעור כמה שיכול לקבל ולא יותר, והנה העולמות התחתונים 'בריאה יצירה ועשיה' הם עולמות מצומצמים ומוגבלים השולט בהם בחי' הגבול והסוף, לעומת עולם האצילות שבה מאיר אור האין סוף הבלתי בעל גבול.

ולכן לעומת נר שבת שהוא בסוד עליית השכינה לעולם האצילות, לכן אין בה שיעור, כי אין שיעור לעלייתה וילכו מחיל לחיל עד אין סוף, מה שאין כן נר חנוכה שהוא בסוד המשכת הקדושה לעולמות התחתונים עולמות הגבוליים, לכן יש בה שיעור עד בכדי שתמשך האור ותבוא למקום השוק, והוא זמן מועט, כי מחמת שהם עולמות מוגבלים, לכן בזמן מועט יגיע האור עד תחתיתם, וכבר יתמלאו באורם וטובם. (וזה מש"כ בשער הליקוטים וז"ל ומה שאמרו רז"ל 'עד שתכלה רגל מן השוק' **שיעורה**, לפי שהארה זו שקיבלה היא מאצילות, וכו', וצריך עד שתכלה הרגל, וכו', עד שתבוא למקום השוק שהם החיצונים', עכ"ל, כלומר ששיעור זה הוא בכדי שתבוא קדושת הרג"ל עד לבי"ע התחתונים, וזה גופא המשך דברי ה"פרי עץ חיים" שביאור ששיעור הדלקתה הוא זמן מועט - שהוא כשיעור בכדי שתתפשט הרשימו מן האור אל מקום השוק למטה. ודו"ק).

ומעתה אין כוונת האריז"ל לומר שהאור מסתלק בעבור זמן שיעור הדלקתה, אלא כוונתו לבאר שיש שיעור להתפשטות האור, ובזמן מועט כבר מתפשט הרשימו מן האור בשלמות למטה, והושווה התחתון לעליון, שגם למטה מאיר בימי החנוכה יחודים העליונים כמו באצילות. (וזה הטעם ששיעור זה נוהג גם כשמאחרים ומדליקים לאחר שתכלה רגל מן השוק, כמבואר בפוסקים [משנ"ב סי' תרע"ב סק"ה], כי זה הוא השיעור להמשיך האור מאצילות לבי"ע התחתונים).

ולפ"ז יתפרש היטב הלשון 'עד שתכלה' במשמעות של 'עד שתבוא', דהיינו 'עד שתכלה ותשלם להתפשט קדושת הרגל - ותבוא אל מקום השוק והחיצונים'. עוד אפשר לפרש מה שנקט לשון 'עד שתכלה' בדרך דרוש, כי היות ועל ידי נרות חנוכה מתפשט אור הרג"ל בעולמות התחתונים שהם העולמות המוגבלים שיש להם סוף ותכלית, לכן נקט לשון 'עד שתכלה' שהוא מלשון תכלית וסוף, להורות ענין קדושת נרות חנוכה שעל ידם אור העליון נמשך ונתפשט למטה במקום הגבולי שיש בחי' תכלית וסוף, ושם דייקא נתפשט האור כי טוב, ועליונים ששו ותחתונים עלזו.

מעובד מתוך שיעורו הקבוע של המשפיע הגה"ח ר' בן ציון אפל שליט"א

דשפיה / כללי וחיצי קודש ממאורי החסידות

תשובה נקרא 'ועתה', כי אין עת קבוע לתשובה, אלא תמיד בכל רגע ורגע זמנה היא.

הרה"ק ה'באר מים חיים' זי"ע (תולדות)

אם הקב"ה עשה הכל - למה צריך 'הכרת הטוב'?

למה להכיר לו טובה, הרי הוא לא עשה כלום? • טעם ראשון: כבוד הצדיקים • טעם שני: ייתכן שהוא פעל את זה • למה אין ענין של 'הכרת הרע'... • תזכורת: אין כח לנברא!

שאלה:

רציתי להבין מהו הענין של 'הכרת הטוב' שמצינו בחז"ל. והרי אנו יודעים שאין אדם נוקף אצבעו מלמטה אם אין מכריזין עליו מלמעלה, ואין לשון אדם שום שליטה עלי, וכשמישהו עשה לי רע אני יודע שהוא לא עשה כלום כי "ה' אמר לו קלל", והכל בידי שמים - ולמה פתאום כשמגיע להודות למי שעשה לי טוב, שאני יודע שבעצם לא עשה כלום כי הכל בידי שמים, אני צריך להודות לו ולהכיר בטובתו? מה הענין הזה בכלל?

תשובה:

א. הוא לבדו עשה

הבה קודם נחזור ונשנן על האמת הפשוטה והמתוקה שציינת, שכל מה שקורה עמנו, גם מה שנעשה על ידי אנשים בעלי בחירה - הכל קורה מאת ה' בלבד. וזה לא משנה כלל אם אותו אדם היה מחליט כן לעשות את זה או לעשות את זה - זה היה קורה. כי אין לשום נברא - אף לא לבעל בחירה - שום שליטה עלינו, וכל מה שקורה עמנו הוא רק מאת ה'.

וכפי שהגמרא מספרת במסכת תענית, מה שאמרו לולינוס ופפוס לטוריינוס הרשע שביקש להרגם, שאין זה כלל בכוחו להורגם, אלא **"אם אין אתה הורגנו, הרבה הורגים יש לו למקום, והרבה דובין ואריות יש לו למקום בעולמו שפוגעין בנו והורגין אותנו. אלא לא מסרנו הקדוש ברוך הוא בידך אלא שעתיד ליפרע דמינו מידך".**

וכך הוא בכל הקורה עמנו, בין לטוב ובין למוטב, אין שום כח ביד שום בריה להזיק או להיטיב לנו, והכל רק מאת השי"ת בעצמו. ומה שזה קורה דרך אדם כלשהו, אין זה אלא מעניני עבודת השי"ת של אותו אדם (וראה להלן עוד בעומק הדבר), אבל זה היה קורה בכל מקרה - גם אם אותו אדם היה בוחר שלא לעשות זאת - זה היה קורה בדרך אחרת (הבחירה היחידה שיש לו כלפינו, היא האם זה ייעשה על ידו או על ידי מישהו אחר. ויש לדעת שגם לגבי נקודה זו, הרי מצד ה'ידיעה' זה היה מוכרח להיות דווקא על ידו).

וכמו שאמר דוד המלך "ה' אמר לו קלל", שאי אפשר לבוא כלל בטענות על המקלל. וכן אמרו "מגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב" - אבל הזכות והחובה היו מגיעים בכל מקרה, ולא משנה אם היה כאן זכאי או חייב. כך שכשמישהו עושה לך טובה, הוא לא הוסיף לך כלום, כי זה היה מגיע אליך בכל אופן. רק שהוא זכה שגלגלו את הטובה על ידו.

ב. יישר כח למלצר

מצד שני, גם נכון ואמת הדבר שגדולה היא חובת 'הכרת הטוב', אבל צריך לדעת שהגמרא קוראת לזה "חמרא למריה וטיבותא לשקייה", וכפירוש רש"י "היין של מלך הוא, והשותין אותו מחזיקין טובה לשר המשקה, ולא למלך". מסתובב מלצר בגינת המלך ומחלק יין ממרתף המלך, וכולם אומרים יישר כח למלצר... כולם יודעים שהיין לא שלו, שההחלטה לחלק יין אינה שלו, אבל הוא מקבל יישר כח...

ואמנם כן באמת צריך לנהוג, וכמו שהגמרא מביאה שם שאף התורה הקדושה אומרת כך לגבי סמיכת יהושע. כי הקב"ה מצווה למשה "וסמכת את ידך עליו למען ישמעון ויראון כל עדת בני ישראל", ואחר כך כתוב "ויהושע בן נון מלא רוח חכמה כי **סמך משה** את ידיו עליו וישמעו אליו כל בני ישראל". והרי כל הסמיכה היא מצות השי"ת, אבל התורה הקדושה קוראת לזה 'סמיכת משה'!

ונשאלת שאלתך הגדולה: מה באמת ההסבר לכך? למה אנו מצווים לתת התייחסות כה גדולה אל האדם שעשה לנו טובה, בשעה שאנחנו יודעים שהוא לא עשה לנו מאומה, וזה היה קורה בכל מקרה?

ושתי תשובות בדבר.

ג. כבוד לבוחר בטוב

הטעם הראשון הוא בבחינת **'כבוד הצדיקים', שיש מצוה לכבד את יראי ה' ואוהבי שמו המקיימים מצותיו.**

אנחנו חושבים שאנחנו אומרים 'תודה', אבל אליבא דאמת, אנחנו באים לתת כבוד ליהודי שקיים ציווי ה', ועשה דבר טוב, כלפי השי"ת!

כי אמנם נכון הדבר, **שמצדנו**, הטוב היה נעשה בכל אופן מה' לבדו, אבל **מצדו** של אותו יהודי מיטיב, יש כאן קיום מצות ה', והוא מצדו בחר בה' ובמצוותיו. אומנם הוא לא הוסיף לי מאומה, אבל הוא כן עשה מצות ה', נוראה ונשגבה עד אין קץ. ועל כך מגיע לו כבוד אלקי, שהקב"ה שש ושמח בבנו שמקיים מצותיו והולך בדרכיו וטוב ומיטיב כמוהו (ובעומק, הבחירה בטוב היא הביטוי האלקי הכי נשגב שיש ביהודי, שהרי ה'בחירה' היא כח אלקי השייך רק לבורא, ואין לך כבוד שמים גדול מזה).

תשאל: למה דווקא אני צריך לתת לו את הכבוד? הרי אני לא קיבלתי ממנו מאומה. אני כמו כל יהודי לגבי, שכולנו חייבים בכבודו.

התשובה היא, שכיון שבסופו של דבר אותו יהודי רצה לעשות לך טוב, אף שגם בלעדיו הטוב היה מגיע אליך, עם כל זה יש לו שייכות איתך. ויתירה מכך, שהקב"ה היה באמת יכול לסבב שהטוב יגיע אליך בצורה אחרת, וכיון שרצה השי"ת שהטוב יגיע אליך דווקא על ידי אותו יהודי, הרי שאתה נבחרת מהשי"ת לבטא ולרומם את הכבוד האלקי של אותו יהודי.

וכמו שמצאנו לגבי כיבוד אב ואם, שהטעם הנגלה של ספר החינוך הוא מצד הכרת הטוב. ולכאורה נשאלת השאלה, שהרי אין לבעל בחירה שום שליטה עלי, ואם כן הייתי יורד לעולם גם אם אבי ואמי לא היו רוצים כלל בכך, ולמה אם כן עלי לכבד אותם. וכידוע מצות כיבוד אב ואם היא מצוה נוראה עד מאוד שהקב"ה מחשיב את כבודם לכבודו - ולכאורה מה כל הרעש?

אך כאמור, כיון שהם בחרו בטוב, יש כאן משום כבוד הצדיקים, ועלינו לעשות זאת, כי בסופו של דבר הם בחרו משהו לטובתי, אף שהטובה הזאת היתה באה עלי בכל אופן, עם כל זה יש לי שייכות עם בחירתם לטובה ועלי החובה לייקר את בחירתם.

ד. חוק אבל עם רגש

כאן יש להדגיש, שאף שמעתה נראה כל ענין 'הכרת הטוב' כחוק בלי טעם, וכענין של כבוד אלקי למקיימי מצותיו יתברך, ולא כשום 'תודה' אמיתית על משהו שהם עשו כלפינו - הרי שבפועל זה כן צריך להיות עם כל הרגש כאילו שעשו כלפינו. וכפי שראינו במצות כיבוד אב ואם, שעלינו החובה לקיים מצוה זו עם כל הרגש כאילו הורינו הם שהורידונו לעולם ומבלעדם לא היינו כאן.

וזאת משום שהמיטיב, הוא מצד עצמו עשה זאת במלוא הבחירה מה שהוא היטיב לנו. ובשעת הבחירה שלו היה עליו לדעת שאם לא יעשה זאת - זה לא יקרה לנו. ולכן הוא מצד עצמו עשה כאן את מלוא ההטבה עד הסוף! אף שאנחנו מצד עצמנו היינו מקבלים זאת בכל מקרה - אין זה מוריד מזה שהוא מצדו כן עשה את זה במילואה, מתוך הבנה שאם לא יעשה את זה אין מישהו אחר שיעשה את זה.

על כן, מצד בחינת 'כבוד הצדיקים' האמורה, זה מחייב אותנו לבטא את כבודו ולרומם קרנו עם כל הרגש האפשרי, כאילו שהוא באמת עשה את זה - למרות שבפועל הוא לא עשה את זה.

ה. הוא פעל את זה

אולם טעם נוסף יש ב'הכרת הטוב', שמצד אותו הטעם, ייתכן הדבר שיש כאן תודה של ממש, ולא רק 'כבוד הצדיקים' וחוק בלי טעם.

וזאת משום שכולי עלמא מודי ובכך אין ספק, שצריך להודות למישהו שהתפלל בעבורך, או שעשה מצוות ולמד לזכותך. שהרי בתורה ומצוות יש בחירה, ואם הוא התפלל ועורר רחמים בעבורך, בוודאי שהוא יכול להשפיע עליך ולהמתיק דינים מעליך, ועליך להודות לו (לאור האלקי השוכן בו, שרק מכוחו יש בחירה) על כך.

ועל כן יש לדעת, שלפעמים ייתכן שבעצם זה שאותו אדם רצה להיטיב עמך, וחשב עליך טובות, הוא עורר עליך רחמים וסניגוריא. ומעתה ייתכן שלא רק שהוא עשה לך טובה בפועל - שאת זה הוא לא באמת עשה כאמור - אלא שהוא באמת עשה לך טובה, מכיוון שהוא פעל אצל השי"ת את הטובה הזאת!

כי מבואר בספה"ק, שבעצם הסניגוריא והעין-טובה שהאדם מביט על יהודים, הוא מעורר רחמים עליהם, ופועל אצל הקב"ה שימשיך עליהם טובות וחסדים, ולכן ייתכן שבעצם המבט הטוב שהאדם הביט עליך ורצה להשפיע עליך, בכך הוא המשיך את עצם ההשפעה עליך. וכמו שאמרו חז"ל שאדם הרוצה לתת צדקה הקב"ה ממציא לו עניים מהוגנים. ואמנם לפעמים מדובר בעניים שכבר נגזר עליהם לקבל את הטוב, אבל לפעמים בעצם רצונו להיטיב עם ישראל, הוא ממשיך גם רצון מלמעלה להיטיב עם ישראל, והוא פעל את הטוב למעלה.

וממילא צריך להודות למיטיב מכל לב, מפני שלפעמים הוא עצמו זה שפעל עבורך את הישועה.

ו. אין 'הכרת הרע'...

נשארה תמיהה אחת: למה כל האמת הזאת לא נכונה כשמישהו עושה רע? למה כשאדם בחר ברע, ועשה לי נזק, ואומנם אני יודע ש"ה' אמר לו קלל", אבל למה לא מוטל עלי חוב של 'גנות ושנאת הרע' כלפיו?

והתשובה הראשונה היא, שכלפיך אין זה רע! כי האמת הרי היא, שהקב"ה עשה זאת לבדו, ולטובתך, ועליך מוטלת עכשיו העבודה הקדושה להעמיק ולהאמין באמונת אומן שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד. עליך למצוא עכשיו את הטוב שיש כאן - איך אתה יכול לחשוב שמישהו בחר כאן ברע? הרי מבחינתך זה טוב! אם ח"ו תחשוב אפילו לרגע שזה רע, ומישהו כאן בחר ברע, זה ימנע אותך מלחדור לפנימיות הדבר, שבעצם הוא כולו טוב.

ועוד נקודה יש כאן, שגם אם נניח שאתה תצליח להפריד בין הדברים, ויהיה לך ברור שאתה קיבלת כאן רק טוב מוחלט, ורק הוא התכוון לעשות זאת לרעה. עם כל זה, נגיעתך עלולה להוביל אותך לחשוב שהוא עשה את ה, ולא הקב"ה עושה את זה (כשמישהו עשה לך טוב, הנגיעה שלך היא להסתכל שיש לך את זה מעצמך ואתה לא צריך להגיע אליו. אבל כשמישהו עשה לך רע, הנגיעה היא להסתכל שהוא עשה את זה).

ואמנם נכון הדבר, שאדם השלישי הנמצא בשטח, שרואה שמישהו מזיק לך, עליו כן מוטל התפקיד לראות את הדברים כפי שהם, ולמנוע את הישנות הדבר שנית. אבל אתה בעצמך, צריך להסתכל על זה כטובה בלבד, ואדרבה, אם אתה במדרגה הגבוהה, אתה אפילו צריך ללכת להודות לו על הטובה שעשה לך - כי זה מה שעשה לך. ועד כדי כך, שתרגיש שהוא בחר בטוב כשהוא הרע לך, ומגיע לו 'כבוד הצדיקים' על כך וככל האריכות האמורה...

ז. השתדלות במקומה

ולסיום עלינו להציב תמרור אזהרה, שבענין זה של 'הכרת הטוב' עלולות להתערב מחשבות מצויות של "אם אני אודה לו - הוא ימשיך לתת לי". וכך מצוי מאוד שכל ה'הכרת הטוב' של האדם אינה נשענת כלל על המצוה האלקית שבכך, אלא על מחשבות כפרניות כאילו האדם יכול לתת לי משהו.

אין צריך לשלול ולומר שמחשבות כאלו הן היפך האמונה, משום שפלוני אינו יכול לעשות ולתת לי מאומה, וכל מה שהוא עשה - זה לא הוא, אלא הבורא ברוך הוא עשה.

ואמנם ייתכן שמצד חובת ההשתדלות נכון הדבר שצריך לעשות 'הכרת הטוב', אך בכגון דא יש לזכור כל מה שיש לזכור בכל מה שעושים מצד ההשתדלות, שאין זה מאומה, והעבודה אינה מביאה שום פרנסה, והתרופה אינה מביאה שום רפואה, וההשקעה אינה מביאה שום הצלחה, והתבונה אינה מביאה שום תבונה, ושום דבר שנעשה מצד ההשתדלות אינו משפיע כלום על התוצאה, והוא חוק בלי טעם וגזירת עליון בלבד.

בהצלחה ובסיעתא דשמיא!

המדור מוקדש ע"י דידינו הרה"ח ר' דוד היימליך שליט"א מחיה נפשות לרגל נישואי בנו למז"ט ביום שני באולם 'אסטרייכער' בי"ש יה"ר שיזכו לבנות בית נאמן בישראל

ניתן להשיג רשימת המוקדים להשיג את הגליון בקו 'קול דודי' 035.100.200 שלוחה 12 < 4 | אחראי ראשי של מערכת ההפצה: 02-5359903 שלוחה 2

אלפי ישראל
ימתיקו נשמתם
בזכותך

היכי דמי

געלעגנהייט?!

שבוע
אחרון
להזדמנות

ההזדמנות האחרונה

לרכוש זכות נצחית בהדפסת
ספר הק' מאור עיניים עם
הביאור הנפלא של 'קול דודי'

שיפתח אור גדול בנשמות
ישראל לדורותיהם

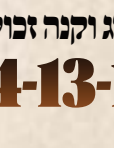
זכות נצחית בספר בנדבת

250 ₪
למשך 24
חדשים

רֶגַע שֶׁלְּפָנֵי הַמַּכְבֵּשׁ

בשבועות הקרובים יורד כרך
הראשון למכבש הדפוס. אשרי
הזוכה **להשקיע השקעה נצחית**
זו ולרכוש לעצמו זכויות וישועות

חייג וקנה זכויות

0504-13-15-19

סיפורי חיות וְתִבּוּר

הודעות ומכתבים של חיבור לנביעת החסידות,
שהגיעו לקו הטלפוני או לשולחן 'קול דודי'

פתילת הנשמה הכבויה, הובערה באחת

החפץ בעילום שמו ממשתתפי השבת מגולל את סיפורו המעורר רגשות נשגבות

אבקש שאם תפרסמו הסיפור, שיופיע בעילום שמי, ומתוך הסיפור תבינו מדוע.

זכיתי להשתתף ב'שבת קול דודי' המרוממת (שכל תיאור על השבת לא יצליח להמחיש את קרבת האלוקים אותה זכינו לחוות ולחקוק בנשמתנו בשבת זו). בבוקר השבת (לאחר ליל שימורים של התוועדויות, שיעור בחסידות ותפילה אחוזת רשפי אש) לקראת מכירת העליות, הכריזו על מכירת העליות למנדבי זכות הדפסת הספרים העומדים על מכבש הדפוס, ובראשם: הספר הק' 'מאור עיניים' עם הביאור של 'קול דודי' ההופך את הלימוד למשנת חיים.

> כחלוף שבוע ומחצה, כל הצוות עומד משתומם נוכח ההתעוררות אשר התעוררה בתוכו עד שהוא איתר לעצמו חברותות ואף תפילתו הפכה למשתפכת

זכות הנדבה וההנצחה בספר עומדת על לכה"פ 250 ₪ למשך שנתיים.

באותה שעה צפה ועלתה נוכח עיניי הדומעות, דמותו של בני הבחור, הלומד בישיבה לצעירים ומתקשה מאד-מאד, אין לו חיבור אל התורה ואל המצוות והדבר מסב לנו, ההורים, צער הטורד שינה מעינינו.

נמניתי וגמרתי להקדיש זכות הדפסת ה'מאור עיניים' לזכות בני, שיאירו עיניו בחיות קרבת האלוקים ואכן כך עשיתי.

פחות משבועיים חלפו וקולי רועד בעת השמיעי הודעה זו:

כבר ממחרת השבת, ביום ראשון בערב, קיבלתי טלפון מהמשגיח בישיבה שסיפר בהתרגשות על שינוי מבורך ופתאומי אשר חל עם בני. פתילת נשמתו שכמו היתה כבויה וחתומה (ואף גרוע מכך לדאבון לבי) כמו הודלקה והובערה לכדי שלהבת גדולה לפתע פתאום. וכעת, כחלוף שבוע ומחצה, כל הצוות עומד משתומם נוכח ההתעוררות אשר התעוררה בתוכו עד שהוא איתר לעצמו חברותות ואף תפילתו הפכה למשתפכת.

כשראש הישיבה שאל אותי השבוע "מי הוא המומחה שהצליח עליו?"

השבתי לו כממתיק סוד: "רופא הנפשות הגדול ביותר. רבינו הקדוש ה'מאור עיניים' זי"ע".

אשמח שתפרסמו הסיפור (בעילום שם, כנזכר) כדי שהמוני ישראל יפיקו ממנו תועלת מרובה.